

Správa o činnosti Rady pre štátnu službu za rok 2021

(správa v skrátenej verzii je súčasťou Správy o stave a vývoji štátnej služby na Slovensku za rok 2021)

Rok 2021 sa niesol v duchu pokračujúcej pandémie COVID-19. Rada napriek tejto situácii pokračovala vo svojej činnosti a vďaka skúsenostiam z predošlého roku 2020, realizovala aj naďalej online stretnutia, alebo osobné stretnutia so štátnymi zamestnancami, študentmi, etickými poradcami, prednostami okresných úradov, odbornou verejnosťou za sprísnených bezpečnostných podmienok. Obsahom týchto stretnutí boli prednášky a diskusie týkajúce sa problematiky štátnej služby.

V priebehu roku 2021 venovala Rada veľkú pozornosť najmä otázkam z oblasti etiky. Etika v štátnej službe patrí ku kľúčovým kompetenciám Rady. V zmysle zákona o štátnej službe Rada vypracovala návrh Etického kódexu a vykonáva dohľad nad jeho dodržiavaním, vypracováva odborné štúdie a podporuje zavedenie a fungovanie etických pravidiel do praxe.

Od svojho založenia v roku 2018 Rada vynakladá úsilie, aby stála na čele rozvoja etiky v štátnej službe ako súčasť etiky verejného sektora na Slovensku. Preto Rada rozvíja partnerstvá ako so služobnými úradmi, tak s akademickým sektorom a tiež s medzinárodnými organizáciami.

Služobné úrady predstavujú cenný zdroj informácií o etických problémoch, ktorým štátni zamestnanci čelia a Rada tak umožňuje reagovať na tieto problémy v zárodku, skôr, než sa stanú predmetom dohľadovej činnosti Rady. Rada spolupracuje v oblasti etiky aj s vysokými školami pri príprave seminárov a workshopov zameraných na propagáciu verejnej etiky medzi študentami, ktorí sa môžu v budúcnosti venovať službe štátu. Medzinárodný rozmer etiky a fakt, že v Európe existujú krajiny, ktoré sú v procese riešenia rovnakých etických problémov ako Slovensko, umožňuje výmenu dobrej praxe oboma smermi. Tým pádom môže Rada šíriť povedomie o projektoch v oblasti etiky, ktoré realizovala za svoje 4 roky existencie, ako aj prijímať skúsenosti od zahraničných partnerov, ktorí už zaviedli určité etické nástroje, ktoré sú na Slovensku v štádiu prípravy.

Projekty týkajúce sa etiky a integrity

Rada sa zapojila do projektu *Zlepšenie integrity verejnej správy v Slovenskej republike*, ktorý zastrešuje Úrad vlády Slovenskej republiky. Projektovým partnerom je Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, ktorého hlavnými cieľmi je zlepšiť postavenie Slovenskej republiky vo vnímaní korupcie a zvýšiť efektívnosť prevencie korupcie vo verejnom sektore.

Pojem integrita v sebe zahŕňa aj etiku štátnej služby, avšak je rozšírený aj o protikorupčnú tematiku, ktorá nie je kompetenciou Rady a preto sa Rada v rámci spolupráce na projekte do tejto podoblasti ani nezapojila.

Celý projekt pozostáva zo šiestich aktivít, pričom Rada sa ako kľúčový partner zapojila do štyroch, so zameraním na preskúvanie realizovaných opatrení na zvýšenie integrity verejnej

správy, opatrenia na zlepšenie integrity verejnej správy, pilotnú iniciatívu zameranú na aplikáciu poznatkov o správaní a na interné riadenie rizík.

Ich prostredníctvom sa Rada podieľala na mapovaní súčasného stavu integrity verejnej správy na Slovensku, ďalej nasleduje zber dát a testovanie identifikovaných opatrení v rámci pilotných behaviorálnych intervencií a hodnotenie miery korupčných rizík vo verejnom sektore. Výstupom projektu bude vypracovanie a implementácia stratégií a akčných plánov v oblasti integrity a prevencie korupcie s cieľom zlepšiť integritu verejnej správy prostredníctvom posilnenia strategického rámca a koordinácie.

Uchopiteľnými výstupmi s priamym prínosom pre štátnych zamestnancov budú materiály pomáhajúce pochopeniu konceptov integrity a korupcie, podpora otvorenej kultúry v organizáciách verejnej správy, vytvorenie registra rizík korupcie vo verejnej správe spolu s metodickým nástrojom na posúdenie rizík korupcie, nemenej dôležitý je však aj indikátor zlepšenia postavenia SR vo vnímaní korupcie občanmi.

Rada sa v rámci projektu v priebehu roku 2021 a na prelome rokov 2021/2022 podieľala na:

- výskumných rozhovoroch so zástupcami OECD, kde zdieľala svoj pohľad na etiku v štátnej službe;¹
- pripomienkovaní odporúčaní týkajúcich sa štátnej služby;
- príprave a realizácii akcie Integrity fórum Bratislava, kde panelovú diskusiu k projektu viedol člen Rady Maroš Paulini. Diskusie sa zúčastnil aj zástupca generálneho tajomníka OECD Jeffrey Schlagenhauf.

Projekt Integrity review prináša tieto odporúčania, ktoré sa týkajú štátnej služby:

- zlúčenie funkcií etických poradcov s funkciami protikorupčných koordinátorov;
- posilnenie noriem týkajúcich sa zamestnávania po skončení pracovného pomeru v zákone o konflikte záujmov a v zákone o štátnej službe a mohla by vypracovať prispôsobené usmernenia na podporu implementácie;
- vypracovanie spoločného programu odbornej prípravy v oblasti integrity a boja proti korupcii, aby sa predišlo duplicitě a nedostatkom;
- podporovať vykonávanie režimu konfliktu záujmov pre štátnych zamestnancov prostredníctvom zvyšovania informovanosti a budovania kapacít;
- posilniť štandardy integrity v oblasti verejného zamestnávania a podporovať vedenie v oblasti integrity;
- vypracovať stratégiu pre štátnych zamestnancov s cieľom informovať o tom, ako vykonávať hodnotenie rizík vrátane toho, ako zaangažovať funkcie interného auditu;
- zaviesť pravidlá pre zriadenie, zloženie a fungovanie poradných a expertných skupín;

¹ V rámci získavania prehľadu o aktuálnej situácii na Slovensku v oblasti etiky, etických kódexov, konfliktu záujmov, zverejňovaniu majetkových priznaní, kultúre otvorenosti a ochrany oznamovateľov s cieľom identifikovanie nedostatkov, ktoré budú východiskom pre prípravu návrhu opatrení na zlepšenie situácie na Slovensku, absolvovali experti z OECD online stretnutia so slovenskými partnermi. V ich rámci prezentovali členky Rady dovedajšie aktivity Rady smerujúce k zlepšovaniu etiky v štátnej službe. V rámci stretnutia predstavili tiež Etický kódex štátneho zamestnanca a proces jeho prípravy, ako aj tréningy, ktoré Rada organizovala. Navrhli tiež niekoľko oblastí, v ktorých by mohlo OECD na základe medzinárodných skúseností a dobrej praxe Slovensku pomôcť.

- posilniť ochranné lehoty pred a po skončení zamestnávania vo verejnom sektore.

Rada sa zapojila do workshopu Verejná integrita a dobrá verejná správa, ktorý organizovala Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Študentom fakulty, ako aj študentom partnerskej Univerzity V. N. Karazina v Charkove, bola zo strany Rady odprezentovaná interaktívna prednáška o Etickom kódexe štátneho zamestnanca a motivátoroch etického správania, účastníci workshopu riešili tiež niekoľko prípadových štúdií venovaných konfliktu záujmov.

Výmena skúseností a dobrej praxe

Člen Rady Maroš Paulini sa zúčastnil podujatia Integrity Summer School v Berlíne v dňoch 1. až 5. novembra 2021. Odborníci z prostredia verejnej služby sa zaoberali témami integrity, dôvery a profesionality. Letná škola, presunutá z pôvodného (letného) termínu sa konala v rámci siete EUPAN – Európskej siete verejnej správy. Rada na nej získala cenné znalosti týkajúce sa etiky a integrity, ktoré bude môcť využívať pri tvorbe svojich etických tréningov.

V rámci výmeny skúseností Rade poskytli partneri z Kancelárie predsedu vlády Poľskej republiky samohodnotiaci dotazník v oblasti etiky, ktorý bol vyvinutý v spolupráci s Ministerstvom vnútra a záležitostí kráľovstva Holandského kráľovstva a umožňuje organizáciám v štátnej správe zistiť mieru etiky ako aj identifikovať možné riziká. Dotazník hodnotí viacero oblastí od vzťahov a postojov štátnych zamestnancov v rámci organizácie, cez dodržiavanie etických zásad, až po existenciu formalizovaných noriem a ich dodržiavanie v úrade.

Rada dotazník využije v spolupráci s etickými poradcami na mapovanie etickej situácie v jednotlivých služobných úradoch a získané dáta použije na presnejšie zameranie etických tréningov ako aj určenie rizikových oblastí.

Etické poradenstvo a etické tréningy

Rada v tejto oblasti aktívne vzdeláva zástupcov služobných úradov a vytvorenú sieť etických poradcov. Cieľom je podpora orientácie sa služobných úradov v problematike etiky v štátnej službe, budovanie etickej kultúry v rámci štátnej služby a jednotná aplikácia kódexu. Kódex pripravila Rada na základe dát o stave etiky v štátnej službe v SR, na základe dobrej praxe v zahraničí, na základe odporúčaní OECD a Rady Európy a vychádzala aj z poznatkov expertov na etiku v SR a z poznatkov služobných úradov. Rada v tejto oblasti spolupracuje aj s ostatnými inštitúciami venujúcimi sa tejto téme, napríklad s Odborom prevencie korupcie Úradu vlády SR.

Pri etickom poradenstve sa Rada opiera o sieť etických poradcov a osôb zodpovedných za etiku. K marcu 2022 má 87 služobných úradov zriadeného etického poradcu alebo kontaktnú osobu zodpovednú za etiku, pričom podľa dotazníka Rady sa štátni zamestnanci v roku 2021 obrátili s etickou dilemou na približne 10 % poverených etických poradcov. Toto pomerne nízke číslo sa dá vysvetliť nielen tým, že etický kódex platí iba krátku dobu, ale aj tým, že o etickom poradenstve potrebujú zamestnanci získať viac informácií a na ich základe dôverovať procesu poradenstva. Rada so sieťou etických poradcov aktívne pracuje.

Rada napriek pandemickej situácii aj v roku 2021 uskutočňovala etické tréningy. Medzi témami, ktoré zaujali účastníkov naprieč jednotlivými úradmi, dominovali najmä dary a pozornosti, napäté situácie pri kontakte s verejnosťou, zachovávanie neustrannosti pri styku s externým prostredím a práca s informáciami. V menšej miere sa účastníci etických tréningov zaujímali o témy vyplývajúce zo špecifického postavenia jednotlivých štátnych orgánov, či už išlo o špecifiká jednotlivých rezortov pri implementácii etického kódexu alebo o možnosti detailnejšej úpravy etických noriem podľa individuálnych potrieb služobného úradu.

V marci zorganizovala Rada etický tréning pre vedúcich štátnych zamestnancov Úradu jadrového dozoru. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu sa etický tréning konal online formou. Členky Rady pre štátnu službu Daniela Zemanovičová a Zuzana Šabová predstavili základné zistenia o etike v SR, etický kódex a jeho zásady a spoločne s účastníkmi uvažovali nad riešením konkrétnych etických dilem. Účastníkov zaujímali najmä témy konfliktu záujmov, darov a pozorností, diskutovali aj o dôležitosti implementácie etického kódexu v organizáciách.

V mesiaci apríl zorganizovala stretnutie etických poradcov. Stretnutie sa uskutočnilo online formou a zúčastnilo sa ho vyše 70 účastníkov. Radu pre štátnu službu reprezentovali členky Rady Daniela Zemanovičová a Zuzana Šabová, za kanceláriu Rady boli na stretnutí prítomní Maroš Paulini a Martin Firák. Prvou témou stretnutia bola prezentácia nového letáku k etickému kódexu, ktorý v zjednodušenej forme informuje štátnych zamestnancov o právach a povinnostiach vyplývajúcich z etického kódexu. Ďalšou témou stretnutia boli praktické príklady týkajúce sa etiky a princípov štátnej služby. Samostatne boli prezentované prípady z oblasti medziľudských vzťahov a upozornenie na možnosť sledovať zverejnené rozbery podnetov na stránke Rady. Ako ďalšie témy stretnutia nasledovali etický program a etické rozhodovanie, ako aj vytvorenie komunikačnej platformy pre etických poradcov, ktorá bude dôležitým nástrojom na užití kontakt a výmenu skúseností medzi etickými poradcami.

V tom istom mesiaci Rada uskutočnila ďalší zo série etických tréningov pre zamestnancov Úradu jadrového dozoru. Zúčastnil sa ho väčší počet zamestnancov ÚJD, tréning si však zachoval vysokú mieru interaktivity a vyvolal bohatú diskusiu. Účastníkom boli predstavené základné zistenia o etike v štátnej službe na Slovensku a Etický kódex štátneho zamestnanca, diskutovali aj o riešení konkrétnych problémov a situácií súvisiacich s etickým rozhodovaním, s ktorými sa možno stretnúť v praxi. Živo sa tiež zaujímali o témy ako konflikt záujmov štátneho zamestnanca či mimopracovné kontakty so zamestnancami regulovaných subjektov. Pozitívna spätná väzba potvrdzuje udržateľnosť tohto typu tréningov aj pre väčšie skupiny účastníkov.

Rada pokračovala v etických tréningoch aj v mesiaci máj tréningom pre zamestnancov Útvaru hodnoty za peniaze Ministerstva financií Slovenskej republiky. Tréningu sa zúčastnilo viac ako tridsať zamestnancov Ministerstva financií SR. Bol zameraný na etiku v štátnej službe, zásady etického správania podľa Etického kódexu štátneho zamestnanca, verejné vystupovanie štátnych zamestnancov, komunikáciu na sociálnych sieťach, príklady kritickej komunikácie štátnych zamestnancov v zahraničí. Účastníci diskutovali nielen o etických dilemách, ale aj o situáciách, s ktorými sa stretli počas svojho pôsobenia v štátnej službe. Zaujímala ich politická neutralita a jej hranice, ako sa postaviť k darom alebo ako si zachovať neustrannosť pri

spolupráci s externým prostredím. Ďalšou témou, špecifickou pre analytikov, bola práca s informáciami. Tréning ukázal, že medzi štátnymi zamestnancami je záujem o etické vzdelávanie a tiež to, že témy ako konflikt záujmov alebo problematiku darov je potrebné zrozumiteľne komunikovať tak, aby štátni zamestnanci vedeli v praxi správne a primerane postupovať.

O problematiku etiky sa zaujímal aj Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, pre ktorý sa uskutočnil etický tréning online formou, pričom sa ho zúčastnil aj predseda úradu Andrej Juris. Tréningu sa zúčastnilo 15 vedúcich štátnych zamestnancov a bol zameraný na etiku v štátnej službe, konkrétne na témy, ako sú zásady etického správania podľa Etického kódexu štátneho zamestnanca, komunikácia na sociálnych sieťach či úloha etiky a etických poradcov v rámci služobného úradu. Účastníci sa zaujímali o tému medziľudských vzťahov, konfliktu záujmov, vyjadrovanie na sociálnych sieťach. V súvislosti s konfliktom záujmov účastníkov zaujali aj poprizamestnanecké obmedzenia, teda aké aktivity môže štátny zamestnanec vykonávať v súbehu so svojím štátnozamestnaneckým pomerom. V diskusii sa zaujímali aj o využitie sociálnych médií na komunikáciu úradu. Z diskusie vyplynula možnosť detailnejšej úpravy etických noriem v rámci služobného úradu. Tým by sa v súlade s Etickým kódexom štátneho zamestnanca do väčšej hĺbky upravili oblasti, s ktorými sa štátni zamestnanci bežne stretávajú, ako napríklad vonkajšia komunikácia, práca s informáciami, medziľudské vzťahy alebo konflikt záujmov. Úprava by závisela od konkrétnych potrieb zamestnancov služobného úradu, keďže ich agenda a rizikové oblasti sa líšia.

V priebehu mesiaca jún Rada pokračovala v uskutočňovaní etických tréningov a to konkrétne pre Kanceláriu verejného ochrancu práv, na ktorom sa zúčastnilo 26 zamestnancov Kancelárie verejnej ochrankyne práv, vrátane generálneho tajomníka služobného úradu Mariána Töröka. Témou bola etika v štátnej službe a Etický kódex štátneho zamestnanca, so zameraním na jeho jednotlivé časti. Na príkladoch z praxe bol vysvetlený konflikt záujmov a poprizamestnanecké obmedzenia, pri medziľudských vzťahoch bola vyzdvihnutá dôležitosť podpory zo strany vedenia služobného úradu. Tréning sa venoval aj implementácii etického programu v rámci služobného úradu. Diskutovalo sa najmä na tému darov a pozorností – aká má byť správna reakcia štátneho zamestnanca v takýchto situáciách a aké opatrenia môže prijať služobný úrad voči externému prostrediu, aby eliminoval ponúkanie darov a pozorností. Diskutujúci sa zhodli, že je potrebné zvyšovať povedomie občanov o tom, že im verejné služby budú poskytnuté v zodpovedajúcej kvalite bez ohľadu na to, či dar alebo pozornosť poskytnú. Účastníkov tréningu tiež zaujímalo, ako zvládať vypäté situácie pri styku s občanmi a zachovať si pri tom profesionálne vystupovanie. Rada zároveň dostala priaznivú spätnú väzbu na etický kódex s konkrétnymi príkladmi správania sa, keďže tieto uľahčujú praktickú aplikáciu kódexu.

Ďalší etický tréning sa uskutočnil pre Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ktorý sa realizoval prezenčnou formou za účasti generálneho tajomníka služobného úradu Pavla Sýkorčina, štátnej tajomníčky Ingrid Brockovej a 28 riaditeľov sekcií a odborov Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. V úvode štátna tajomníčka rezortu vyjadrila podporu etickej agende a práci etického poradcu. Témou bola etika v štátnej službe a Etický kódex štátneho zamestnanca so zameraním na politickú neutralitu, komunikáciu na

sociálnych sieťach, vyjadrovanie kritických názorov, zahraničných skúsenosti v tejto oblasti, konflikt záujmov, poprizamestnanecké aktivity, pôsobenie štátnych zamestnancov v občianskych združeniach, dary, prikrmovanie, prácu s informáciami a predpoklady úspešnej práce etického poradcu. Účastníci živo reagovali na prezentované poznatky a diskutovali o špecifikách ich rezortu vo väzbe na aplikáciu a inštitucionalizáciu etickej agendy.

Rada pokračovala v poskytovaní etických tréningov aj v mesiaci júl online formou tréningu pre zamestnancov Protimonopolného úradu Slovenskej republiky. Tréningu sa zúčastnilo desať štátnych zamestnancov vrátane podpredsedu úradu Borisa Gregora. Zameraný bol na etiku v štátnej službe, najmä témy, ako sú zásady etického správania podľa Etického kódexu štátneho zamestnanca, komunikácia na sociálnych sieťach, etické rozhodovanie či úloha etiky a etických poradcov v rámci služobného úradu.

Ďalšie aktivity Rady

V priebehu mesiaca marec sa uskutočnila prednáška pre študentov ekonomiky a manažmentu verejnej správy. Predseda Rady pre štátnu službu JUDr. Pavol Tkáč a členka Rady Mgr. Anna Ištoková v rámci predmetu verejného manažmentu spravili prednášku na tému Systém štátnej služby v Slovenskej republike pre študentky 3. ročníka študijného programu Ekonomika a manažment verejnej správy Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. Prednáška bola zameraná najmä na princípy štátnej služby, postavenie a kompetencie Rady pre štátnu službu a s tým súvisiaci prehľad podnetov, ktoré boli Rade doručené za predchádzajúce roky. Nadväzujúc na prednášku sa konala diskusia, kde študentky prejavili aktívny záujem o danú tému a v rámci ktorej prezentovali svoje názory na základe svojich doteraz získaných vedomostí.

Koncom septembra sa predseda Rady JUDr. Pavol Tkáč a členovia Rady Mgr. Anna Ištoková a Ing. Ľuboš Pastor zúčastnili na porade prednostov okresných úradov v Častej – Papierničke, ktorú organizovalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Išlo o druhé takéto stretnutie s cieľom byť prednostom okresných úradov nápomocní pri riešení problémov v oblasti aplikácie zákona štátnej služby v praxi. Napriek tomu, že členovia Rady (vychádzajúc z podnetov štátnych zamestnancov) mali v úmysle otvoriť viaceré problémové témy, nosnou témou stretnutia sa stala otázka služobného hodnotenia a možnosť jeho využitia ako nástroja efektívneho riadenia ľudských zdrojov. Stretnutie sprevádzala živá diskusia a nezaobišla sa ani bez prezentácie rôznych názorov prednostov okresných úradov ako aj zástupcov Rady na otázku odvolávania vedúcich štátnych zamestnancov bez udania dôvodu. V tejto súvislosti zástupcovia Rady pre štátnu službu upriamili pozornosť prednostov okresných úradov na možnosti, ktoré im, v prípade ich nespokojnosti s plnením služobných úloh zo strany vedúcich štátnych zamestnancov, poskytuje zákon o štátnej službe a apelovali na nich, aby tieto možnosti v súlade s ich kompetenciami plne využívali. Súčasne prítomných opätovne upozornili na webovú stránku Rady pre štátnu službu, na ktorej Rada pre štátnu službu zverejňuje jednak informácie o svojej činnosti, návrhy na legislatívne zmeny právnych predpisov v oblasti štátnej služby, správy o stave a vývoji štátnej služby na Slovensku, svoje stanoviská, ako aj analýzy vybraných podnetov štátnych zamestnancov alebo občanov na porušenie princípov štátnej služby alebo porušenie Etického kódexu štátneho zamestnanca. Prezentácia Rady vyvolala

pozitívne ohlasy medzi prednostami okresných úradov a vyústila do dohody Rady pre štátnu službu a Ministerstva vnútra SR o ďalšej aktívnej spolupráci.

Rada za účelom budovania dobrých vzťahov so zahraničnými partnermi, v zastúpení predsedom Rady JUDr. Pavlom Tkáčom a členkou Rady pre štátnu službu Mgr. Annou Ištokovou prijali pozvanie Rakúskeho veľvyslanectva v Bratislave a pripravili pre zástupcov rakúskych odborov pre verejnú správu krátku prezentáciu o systéme štátnej a verejnej služby v Slovenskej republike. Prezentácia sa uskutočnila aj za účasti predsedníčky Slovenského odborového zväzu verejnej správy a kultúry (SLOVES) Mgr. Mileny Rácovej a riaditeľky odboru pracovného práva a sociálnej politiky SLOVES JUDr. Márie Mayerovej v Rakúskom kultúrnom inštitúte dňa 14. októbra 2021. Po prezentácii nasledovala živá diskusia, ktorá sa týkala porovnávanía praktických skúseností s fungovaním systému štátnej a verejnej služby v oboch krajinách. Vzhľadom na priaznivú odozvu sa členovia Rady dohodli s Dr. Simonom Gruberom z Rakúskeho veľvyslanectva v Bratislave na pokračovaní vzájomnej spolupráce aj v budúcnosti.

V mesiaci október sa uskutočnila na Fakulte sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského prednáška na tému Prax etiky v štátnej službe, ktorú odprezentoval zamestnanec kancelárie Rady Maroš Paulini. Okrem základných informácií o etickom kódexe štátneho zamestnanca bola prednáška zameraná aj na riešenie praktických príkladov – riešenie etických dilem. Tie sa týkali najmä zásad Etického kódexu štátneho zamestnanca, konkrétne zásady konania štátneho zamestnanca vo verejnom záujme a zásady dôstojnosti a rešpektu v medziľudských vzťahoch.

Rada sa zúčastnila v mesiaci november v zastúpení členom Rady Marošom Paulinim a zamestnanca Kancelárie Rady Martinom Firákom online workshopov zameraných na zvyšovanie štandardov integrity a skladania účtov vo verejnej správe, ktoré organizovala Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (ďalej len „UPJŠ“). Zástupcovia Rady pripravili a odprezentovali Interaktívnu prednášku pre študentov UPJŠ a Univerzity V. N. Karazina v Charkove. Študentom predstavili Etický kódex štátneho zamestnanca spolu s najčastejšími etickými problémami a motivátormi etického správania. V praktickej časti prednášky uviedli aj niekoľko prípadových štúdií týkajúcich sa konfliktu záujmov. Riešenie štúdií vzbudilo veľký záujem nielen u zúčastnených študentov, ale aj u organizátorov podujatia. Do diskusie sa zapojili a svoje názory na prípadové štúdie vyjadrili nielen študenti z oboch krajín, ale aj dekan košickej univerzity či vyučujúci z Charkova.

V novembri uskutočnili predseda Rady JUDr. Pavol Tkáč a členka Rady Mgr. Anna Ištoková v rámci predmetu Teória verejnej správy online prednášku pre 45 študentov 1. ročníka Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. Prednáška bola zameraná na tému Verejná správa na Slovensku a tiež na tému Postavenie a kompetencie Rady a s tým súvisiaci prehľad podnetov, ktoré boli Rade doručené za predchádzajúce roky. Študenti sa v rámci diskusie zaujímali aj o aktivity, na ktoré sa Rada zameriava v tomto období. Ďalšie otázky študentov smerovali k oblasti spolupráce Rady s politikmi, s médiami, ako aj k dôsledkom prijatej novely zákona o štátnej službe týkajúcej sa odvolávania vedúcich zamestnancov bez

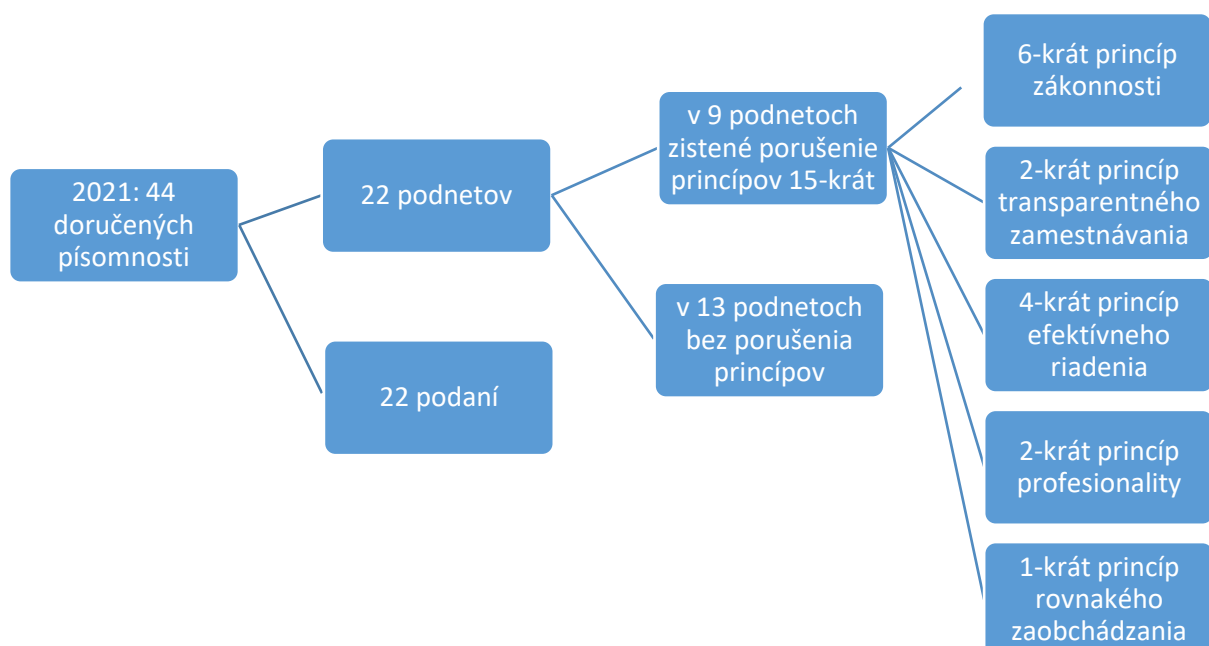
uvedenia dôvodu. Prednáška sa konala na základe Memoranda o spolupráci uzavretého medzi Radou pre štátnu službu a Ekonomickou fakultou Technickej univerzity v Košiciach.

Koncom roka 2021 sa pod záštitou Rady pre štátnu službu uskutočnil webinár Prax a trendy služobného hodnotenia. Jeho cieľom bolo prostredníctvom praktických skúseností hodnotiteľov a analytikov venujúcich sa štátnej službe predstaviť najnovší vývoj a dobrú prax najmä tým štátnym zamestnancom, ktorí budú v najbližšej dobe vykonávať služobné hodnotenia. Podujatia sa zúčastnilo takmer päťsto účastníkov, z ktorých tri štvrtiny tvorili hodnotitelia. Nastavenie služobného hodnotenia vo svojich inštitúciách, ako aj výsledky výskumov a súčasné trendy, im v štyroch po sebe nasledujúcich blokoch predstavili Katarína Staroňová z Ústavu verejnej politiky Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského, Ľubica Záchenská z Úradu vládneho auditu, Marián Török z Kancelárie verejného ochrancu práv a člen Rady Maroš Paulini. Podujatie sa uskutočnilo v spolupráci so Sekciou štátnej služby a verejnej služby Úradu vlády Slovenskej republiky, ktorá poskytla informácie o legislatívnych trendoch v služobnom hodnotení a zastrešila odpovedanie otázok na metodológiu služobného hodnotenia. Účastníci v závere podujatia ocenili inšpiratívnosť a prínosnosť webinára ako aj praktické rady od prednášajúcich.

Podnety občanov alebo štátnych zamestnancov na porušenie princípov štátnej služby alebo Etického kódexu štátneho zamestnanca

Jednou z najdôležitejších činností Rady v rámci jej pôsobnosti je vybavovanie podnetov občanov a štátnych zamestnancov o porušení princípov štátnej služby služobným úradom alebo o porušení Etického kódexu štátneho zamestnanca.

Nasledujúci graf poskytuje prehľad o počte doručených písomností Rade, počte vyhodnotených písomností ako podnetov a o počte zistení porušenia princípov štátnej služby za rok 2021:



Nie každú písomnosť doručenú Rade bolo možné kvalifikovať ako podnet v zmysle zákona o štátnej službe. Ako Rada uvádza na svojej webovej stránke, podnetom sa rozumie písomné podanie občana alebo štátneho zamestnanca, ktoré svojím obsahom poukazuje na porušenie princípov štátnej služby služobným úradom. Za podnet nie je možné považovať sťažnosť občana alebo štátneho zamestnanca podľa osobitného predpisu, ani sťažnosť, ktorú môže podať štátny zamestnanec, ak sa domnieva, že jeho práva priznané mu zákonom o štátnej službe, ostatnými všeobecne záväznými predpismi a služobnými predpismi boli porušené.

Rada sa stretáva aj s anonymnými podaniami a podaniami doručenými e-mailom. V takomto prípade nejde o podnet podľa § 14 ods. 1 písm. g) zákona a Rada takéto podanie nevybavuje postupom stanoveným pre vybavovanie podnetov. Pokiaľ to však povaha veci a obsah podania umožňuje, Rada preverí aj informácie uvedené v takýchto podaniach, alebo ich spracuje v rámci iných svojich kompetencií.

Rada v tejto súvislosti poukazuje na usmernenie, ktoré vypracovala pre podávateľov podnetov. Upozorňuje v ňom, že v systéme štátnej správy existujú viaceré kontrolné mechanizmy, ktoré majú zabezpečiť odstránenie nedostatkov a priniesť nápravu v činnosti orgánov štátnej správy. Niektoré z nich sa vzťahujú na činnosť orgánov štátnej správy všeobecne (napríklad zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov, zákon č. 10/1996 z kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov). Iné sú zamerané len na oblasť výkonu štátnej služby, napríklad sťažnosť štátneho zamestnanca vo veciach vykonávania štátnej služby podľa § 116 zákona o štátnej službe alebo podnet občana alebo štátneho zamestnanca na porušenie princípov štátnej služby alebo Etického kódexu podľa § 14 ods. 1 písm. g) zákona o štátnej službe. Tieto predpisy nie sú navzájom prepojené a obsah podaní sa často vecne prekrýva. Aby sa zamedzilo rozporným alebo duplicitným výstupom a paralelným konaniam, je potrebné, aby sa kontrolné orgány koordinovali s cieľom čo najrýchlejšieho a najefektívnejšieho vyriešenia konkrétnej situácie.

Súčasne Rada odporúča v prípadoch, kedy je to relevantné, pred podaním podnetu využiť tieto mechanizmy. Ak ich štátny zamestnanec využije a zároveň podá podnet Rade, Rada preverí, či nedôjde k náprave v rámci služobného úradu a až následne posúdi, či napriek vybaveniu veci služobným úradom nedošlo k porušeniu princípov štátnej služby, resp. bude sa zaoberať len tými časťami podnetu, ktoré nie sú predmetom prebiehajúceho konania. Preto je tiež vhodné, ak podávateľ podnetu na Radu k svojmu podaniu rovno priloží výsledok vybavenia predchádzajúceho podania.

V prípadoch zistenia porušenia princípov štátnej služby, Rada odporučila služobným úradom prijatie nápravných opatrení a o tejto skutočnosti bezodkladne písomne upovedomila ÚV SR. O výsledku vybavenia podnetu zároveň oboznámila oznamovateľa, a to aj v prípadoch, keď porušenie princípov štátnej služby nebolo zistené. Súčasne Rada služobné úrady žiadala o spätnú väzbu, akým spôsobom Radou odporúčané nápravné opatrenia zrealizovali. V tejto súvislosti musíme opätovne konštatovať, že postoje a reakcie jednotlivých služobných úradov na odporúčania Rady boli rôzne. Niektoré služobné úrady ich zobrali iba na vedomie, niektoré ich zrealizovali, avšak od niektorých Rada, aj napriek urgenciám, spätnú väzbu nedostala.

V roku 2021 Rada vybavovala podnety na porušenie princípov štátnej služby v prípade nasledovných služobných úradov:

Názov služobného úradu	Porušenie princípov štátnej služby	Radou navrhnuté nápravné opatrenia	Spätná väzba od služobného úradu o realizácii navrhnutých nápravných opatrení
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Zistené porušenie princípu efektívneho riadenia	- pripravovať a realizovať služobné hodnotenia s časovou rezervou	Bez spätnej väzby
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Nebolo zistené porušenie princípov štátnej služby		
Ministerstvo vnútra SR	Zistené porušenie princípu zákonnosti	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečiť nápravu vzniknutého stavu, ktorým došlo k porušeniu princípu zákonnosti podľa čl. 2 zákona o štátnej službe konaním služobného úradu, - určiť osobu zodpovednú za porušenie princípu zákonnosti podľa čl. 2 zákona o štátnej službe, - zabezpečiť, aby prednosta Okresného úradu vykonával svoju funkciu v rozsahu platnej právnej úpravy, - zabezpečiť, aby prednosta Okresného úradu nezasahoval do rozhodovacej činnosti vecne a miestne príslušných odborov Okresného úradu, - zamedziť konaniu, ktoré by u štátnych zamestnancov ohrozilo dôveru v nestrannosť vykonávania funkcie prednostu Okresného úradu a zároveň dôveru v objektivnosť jeho konania vo veciach štátnozamestnaneckých vzťahov v súvislosti s vykonávaním štátnej služby štátnymi zamestnancami služobného úradu v rámci jeho riadiacej pôsobnosti, 	Služobný úrad prijal navrhnuté nápravné opatrenia

		-zabezpečiť v služobnom úrade dodržiavanie zákonom stanovených postupov pri výkone štátnej služby, - zabezpečiť objektivnosť posudzovania výkonu štátnej služby pri výkone služobných hodnotení,	
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Nebolo zistené porušenie princípov štátnej služby		
Slovenská inšpekcia životného prostredia	Zistené porušenie princípu zákonnosti	- vykonať nové služobné hodnotenie v súlade so zákonom o štátnej službe a vyhláškou č. 136/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o služobnom hodnotení v znení neskorších predpisov, - zabezpečiť preškolenie vedúcich zamestnancov v oblasti služobného hodnotenia, - vypracovať usmernenie k jednotnému spôsobu realizácie služobných hodnotení štátnych zamestnancov, v prípadoch, kedy nie je možné služobné hodnotenie vykonať v zákonom stanovenom termíne z dôvodu prekážky na strane hodnotiteľa alebo hodnoteného štátneho zamestnanca a oboznámiť s ním vedúcich zamestnancov, - dôsledne dbať na dodržiavanie ustanovení zákona o štátnej službe upravujúcich problematiku služobného hodnotenia a vyhlášky č. 136/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o služobnom hodnotení v znení neskorších predpisov	Bez spätnej väzby
Regionálna veterinárna a potravinová správa Senica	Zistené porušenie princípu zákonnosti a princípu	- posúdiť mieru závažnosti porušenia služobnej disciplíny, keďže úspešný kandidát neoznámil služobnému úradu skutočnosti týkajúce sa	Služobný úrad prijal navrhnuté nápravné opatrenia prijal (úspešný kandidát ukončil

	transparentného zamestnávania	<p>predmetu podnikania právnickej osoby, ktorej je konateľom a následne posúdiť možnosť skončenia štátnozamestnaneckého pomeru s osobou úspešný kandidát,</p> <ul style="list-style-type: none"> - posúdiť mieru závažnosti porušenia služobnej disciplíny vedúcim štátnym zamestnancom pri výkone služobného hodnotenia oznamovateľky za kalendárny rok 2020 a následne vyvodiť voči menovanej dôsledky zodpovedajúce miere závažnosti jej porušenia služobnej disciplíny v súlade s ustanoveniami § 117 a nasl. zákona o štátnej službe, - opätovne vykonať služobné hodnotenie oznamovateľky za kalendárny rok 2020 v zmysle platnej právnej úpravy, - zabezpečiť v služobnom úrade dodržiavanie zákonom stanovených postupov pri výkone štátnej služby, - zabezpečiť pre štátnych zamestnancov vzdelávacie aktivity v oblasti výkonu výberových konaní a v oblasti výkonu služobných hodnotení, - zamedziť v služobnom úrade konaniu štátnych zamestnancov, ktoré by ohrozilo dôveru v nestrannosť vykonávania štátnej služby a dôveru v objektívnosť jeho konania a rozhodovania. 	štátnozamestnanecký pomer).
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	Nebolo zistené porušenie princípov štátnej služby		
Ministerstvo vnútra SR	Zistené porušenie princípu zákonnosti a efektívneho riadenia	<ul style="list-style-type: none"> - vykonať nové služobné hodnotenie, - zabezpečiť preškolenie vedúcich zamestnancov v oblasti SH, 	Služobný úrad informoval o prijatých opatreniach

		<ul style="list-style-type: none"> - dôsledne dbať na dodržiavanie ustanovení zákona o štátnej službe upravujúcich problematiku SH, - zohľadniť nedodržanie zákona o štátnej službe a vyhlášky č. 136/2017 Z. z. pri služobnom hodnotení hodnotiteľa, - posúdiť, či sa v prípade nedodržania zákona o štátnej službe v súvislosti so SH nejde zo strany hodnotiteľa o porušenie služobnej disciplíny 	
Úrad vlády SR	Zistené porušenie princípu zákonnosti a profesionality	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečiť, aby služobný úrad na pozícii generálneho tajomníka služobného úradu zosúladiť faktický stav s právnym stavom, - zabezpečiť, aby štátni zamestnanci zodpovední za posudzovanie spĺňania zákonom stanovených podmienok kandidátov na jednotlivé pozície postupovali profesionálne a v súlade s príslušnými zákonmi. 	Bez spätnej väzby
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Inšpektorát práce Košice	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Topoľčanoch	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Slovenská inšpekcia životného prostredia	Zistené porušenie princípu zákonnosti,	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečiť, aby štátni zamestnanci osobného úradu a riaditelia inšpektorátov životného prostredia 	Bez spätnej väzby

	profesionality a efektívneho riadenia	absolvovali školenie zo zákona o štátnej službe a príslušných právnych predpisov, zamerané na skončenie štátnozamestnaneckého vzťahu, - zabezpečiť, aby štátni zamestnanci osobného úradu pri plnení svojich služobných úloh postupovali efektívne, hospodárne a profesionálne.	
Ministerstvo vnútra SR	Zistené porušenie princípu efektívneho riadenia	- zosúladiť účinnosť organizačných zmien a výpovedí štátnym zamestnancom tak, aby mohol byť štátny zamestnanec služobným úradom využitý a nedochádzalo k nehospodárnosti	Bez spätnej väzby
Pamiatkový úrad	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Ministerstvo financií SR	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Ministerstvo obrany SR	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Dunajskej Strede	Zistené porušenie princíпов transparentného zamestnávania, a rovnakého zaobchádzania	- zjednotiť kritériá výberu štátnych zamestnancov. Rada zastáva názor, že v prípade, kedy sú obsadzované štátnozamestnanecké miesta vhodné aj pre uchádzačov s kvalifikáciou lekár, je potrebné túto kvalifikáciu uvádzať,	Služobný úrad prijal navrhnuté nápravné opatrenia

		- vyhlásiť nové výberové konanie na voľné štátnozamestnanecké miesto v zmysle vyššie uvedeného nápravného opatrenia	
Ministerstvo obrany SR	Nebolo zistené porušenie princípov štátnej služby		

Aktivity Rady v oblasti legislatívy

V rámci legislatívy upravujúcej výkon štátnej služby a štátnozamestnanecké vzťahy na Slovensku v uplynulom roku rezonovali dva okruhy otázok, a to otázka spôsobu obsadzovania štátnozamestnaneckých miest vedúcich odborov okresných úradov a otázka možnosti odvolávania vedúcich zamestnancov bez uvedenia dôvodu. Návrhy na zavedenie takýchto zmien zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe“) opakovane predkladala do Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“) skupina koalíčných poslancov.

V januári 2021 bol do NR SR predložený poslanecký návrh poslancov L. Kyselicu, J. Majorovej a P. Kremského, ktorým sa dopĺňa zákon č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh“). Obsahom tohto návrhu bola zmena spôsobu obsadzovania štátnozamestnaneckých miest vedúcich odborov okresných úradov, a to takým spôsobom, že doterajší systém výberových konaní mal byť nahradený priamym vymenúvaním a odvolávaním vedúcich odborov okresného úradu prednostami okresného úradu na návrh príslušného ministra alebo predsedu ostatného ústredného orgánu štátnej správy.

Navrhovaná úprava by, z pohľadu Rady pre štátnu službu, umožňovala nielen centralizáciu riadenia a upevňovanie mocenského postavenia štátu na úrovni miestnej štátnej správy, ale je aj v rozpore s Programovým vyhlásením vlády SR, v ktorom je deklarovaný záväzok budovať profesionálnu, vzdelanú a stabilnú pracovnú silu v štátnej službe prostredníctvom spravodlivých, transparentných a na etických pravidlách založených postupoch riadenia. Novela by vniesla do celého systému pravý opak. Navrhované odvolanie a vymenovanie vedúcich odborov okresných úradov je ukážkou politického kádrovania bez prihliadania na odbornosť, skúsenosť a schopnosti a môže spôsobiť, že nebude zabezpečená kontinuálna odborná činnosť úradov a s každou zmenou politickej garnitúry sa budú na okresných úradoch meniť stovky štátnych zamestnancov.

Rada ako nezávislý koordinačný a monitorovací orgán na ochranu princípov štátnej služby považovala za svoju povinnosť na tieto rozpory upozorniť a vo svojom stanovisku adresovanom Výboru NR SR pre sociálne veci ako svojmu gestorskému výboru NR SR uviedla, že považuje návrh za nezlučiteľný so základnými princípmi štátnej služby, nakoľko je v rozpore s princípom transparentného zamestnávania podľa článku 3 zákona o štátnej službe, s princípom

profesionality podľa článku 6 zákona o štátnej službe, s princípom stability podľa článku 8 zákona o štátnej službe a s princípom rovnakého zaobchádzania podľa článku 9 zákona o štátnej službe.

V máji 2021 bol do NR SR predložený nový návrh poslancov NR SR J. Majorovej Garstkovej, J. Pročka, L. Kyselicu, M. Kuriaka, M. Kaveckej, M. Kozelovej, P. Dobeša, P. Kremského, P. Pčolinského, R. Jíleka, R. Foltina, V. Zajačika a V. Tótha, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predmetom návrhu zákona bolo posilnenie právomocí generálneho tajomníka služobného úradu vo vzťahu k vedúcim zamestnancom, s kontrolnou právomocou štatutárneho orgánu a štátneho zamestnanca vo verejnej funkcii. Navrhovaná právna úprava vychádzala z právneho stavu platného do 31.5.2017.

Rada aj v tomto prípade považovala za svoju povinnosť vyjadriť sa k prijatým zmenám zákona o štátnej službe, a to tak k odvolávaniu vedúcich zamestnancov bez uvedenia dôvodu ako aj k úprave kvalifikačných predpokladov pre výkon štátnej služby v troch najvyšších platových triedach. Zásadne nesúhlasila s takouto zmenou zákona o štátnej službe. Nová úprava priamo zasahuje do princípu stability a tým, že zavádza možnosť odvolania z funkcie vedúceho zamestnanca bez existencie zákonného dôvodu na odvolanie, spochybňuje právnu istotu vedúceho štátneho zamestnanca. Odvolávanie vedúcich štátnych zamestnancov bez uvedenia dôvodu Rada považuje za rozpor aj s ustanovením § 4 zákona o štátnej službe, podľa ktorého je služobný úrad povinný zaobchádzať so štátnym zamestnancom v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou antidiskriminačným zákonom, najmä ak ide o podmienky vykonávania štátnej služby, odmeňovanie, vzdelávanie, príležitosti na funkčný postup v štátnej službe a taktiež o skončenie štátnozamestnaneckého pomeru.

Rada sa vyjadrila aj k navrhovanej novelizácii zákona o štátnej službe v časti zmeny v platových triedach 7, 8 a 9, kde doteraz požadovaný minimálny kvalifikačný predpoklad vysokoškolského vzdelania druhého stupňa sa mení na vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa a dopĺňa ako ďalší kvalifikačný predpoklad na výkon štátnej služby odbornú prax, pričom súčasne umožňuje odbornou praxou nahradiť stupeň vzdelanostnej úrovne doteraz požadovanej na funkcie štátny radca, hlavný štátny radca a generálny štátny radca – teda na tri najvyššie funkcie v štátnej službe.

Rada vzhľadom na špecifiká štátnej služby a v Programovom vyhlásení vlády SR deklarovanú víziu profesionalizácie štátnej služby považuje za nutné, aby osoby uchádzajúce sa o vysoké riadiace funkcie v rámci štátnej služby mali ukončené minimálne vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a jednoznačne preukázali znalosť problematiky štátnej služby s tým, že v prípade preukazovania odbornej praxe bude kladený dôraz na odbornú prax súvisiacu s praxou v štátnej službe.

Svoje vyjadrenie Rada, na požiadanie prezidentskej kancelárie, zaslala aj prezidentke Slovenskej republiky, ktorá na základe vyjadrenia Rady schválený návrh zákona o štátnej službe vetovala. Napriek tomu bol návrh zákona opätovne prerokovaný na 51. schôdzi NR SR a v pôvodnom nezmenenom znení v novembri 2021 schválený.

Vyjadrenia a stanoviská Rady sú zverejnené na webovej stránke Rady v časti Legislatíva.